

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

๑. พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัญจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษ ประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๖๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลางโดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๗๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางดังกล่าวเพื่อกักเป็นของกองทุนป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณณฑ์หมายเลขทะเบียน ลข-๓๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ นางดารากรณ์ มณฑานุช ในฐานะผู้เข้าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เข้าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญา และพนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของทั้งสองเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้นัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗

๒. บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา สรุปว่า บริษัท ฯ เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข-๓๘๔๘ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ และถูกศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ในคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ และคดีหมายเลขแดง ที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ บริษัท ฯ มีฐานะเป็น “เจ้าของ” รถยนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยบริษัท ฯ ตกกลงให้นางดารากรณ์ มณฑานุช เป็น “ผู้เช่าซื้อ” เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท ฯ อีกทั้งบริษัท ฯ เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าวศาลมีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ โดยบริษัท ฯ ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้มีการนำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของพนักงานอัยการ และขอโต้แย้งคัดค้านการสั่งริบรถยนต์คันดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่ามาตรการและบทบัญญัติแห่ง

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และจัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดจนจัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมายหลายประการ ดังนี้

๒.๑ บริษัท ฯ เป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างใด ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ฯ และผู้เช่าซื้อ ยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเมื่อบริษัท ฯ ทราบเรื่องการประพาศผิดสัญญา จึงมีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางคาราภรณ์ มณฑานุช และผู้ค้าประกัน เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของบริษัท ฯ เป็นการจัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

๒.๒ บริษัท ฯ ไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้บริษัท ฯ ทราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าบริษัท ฯ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันนั้นและมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างใด เนื่องจากบริษัท ฯ ประกอบธุรกิจดังกล่าวและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ รวมทั้งบริษัท ฯ ไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้สั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใดอันเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ บริษัท ฯ จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอตามกฎหมายให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของบริษัท ฯ ได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่าการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้อง

เพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบถอนตัวของบริษัท ฯ เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ
ไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้าน อันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติและหลักการเปิดโอกาสให้
ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

๒.๓ มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑
เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘
ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของ
บุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้
ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายดังกล่าว
กำหนดให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้งที่
บริษัท ฯ ไม่ได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจในการ
นำทรัพย์สินของบริษัท ฯ ไปใช้ในการกระทำความผิดหรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าว
ในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของบริษัท ฯ ตกเป็นของกองทุนป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐
มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการสั่งริบทรัพย์สิน
และกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑
เห็นได้ชัดแจ้งว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการหรือกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมาย
และความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฯ
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้
ตามรัฐธรรมนูญ ฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙
และไม่อาจมีคำสั่งริบถอนตัวของบริษัท ฯ ตามกฎหมายได้ รวมทั้งคำสั่งริบถอนตัวไม่มีผลบังคับต่อบริษัท ฯ
ตามกฎหมาย

๓. พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานุช และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ต่อศาลอาญา สรุปว่า

๓.๑ ตามที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรณต์คดีหมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร เป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรณต์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยถูกยึดเป็นของกลางในคดีที่ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาล เป็นคดีอาญาหมายเลขคำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ย. ๔๓๐๘/๒๕๔๖

๓.๒ ขอคัดค้านคำร้องของนางดารารัตน์ มณฑานุช และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เนื่องจากได้ใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลริบรณต์ของกลางดังกล่าวตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น สองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปและย่อมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรณต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบดังกล่าวแล้วแต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสอง

ไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นกฎหมายพิเศษ
เพื่อประโยชน์แห่งการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ ในการ
จะร่วมกันปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล เป็นกฎหมายที่มุ่ง
คุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) กล่าวอ้าง ดังนั้น
การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและ
หลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว

๓.๓ ตามที่ผู้ร้องขอคืนของกลางทั้งสองต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์
หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของ
จำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วย ขอศาลได้โปรดวินิจฉัยปัญหาเบื้องต้นในข้อกฎหมายเรื่องอำนาจหรือ
สิทธิยื่นคำร้องของผู้ขอคืนของกลางทั้งสอง และขอคัดค้านว่าทั้งสองมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์
ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าวนั้น เป็นการยื่นคำร้อง
ขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการ
กระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

๔. วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ ศาลอาญาได้ไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าว
ปรากฏผลดังนี้

๔.๑ นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลอาญา
มีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อ
และผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว จึงขอถอนคำร้องฉบับลงวันที่
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้อนุญาตให้ถอนคำร้องและงดไต่สวนพร้อมมีคำสั่งจำหน่าย
คดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ

๔.๒ นายของบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) แถลงขอให้
ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการ
ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙

มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

๔.๓ พนักงานอัยการ ได้แถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ไต่ขึ้นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

๕. ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

๖. ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลอาญาทราบ

๗. เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้งให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องด้วยเหตุผลทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อมีการยึดสิ่งของใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา จึงทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของกลางนั้นได้ทราบหรือรู้ว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น และการประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งแม้ว่ามีชื่อทางทะเบียนย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผลที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อนกับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้นสำหรับกรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับ เนื่องด้วยเหตุผล การดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สินของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่งเช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนด

ให้สิทธิเสียก่อนศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ลดรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเองแล้วมาร้องขอคืนกลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตนกำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ การนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าช้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย และการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาบังคับใช้ทรัพย์สินก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมามีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ขึ้น โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ตามคำร้องมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตีบบรรคยอมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการตีบบรรคยอมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๐ “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้รีบเสีห้ทั้งสินไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไปโดยเสมอกัน ไม่มีบทยกเว้นใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกันในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเสมอภาคกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ ใดๆก็ดี ประเด็นนี้ผู้ร้องไม่ได้บรรยายไว้ว่าขัดหรือแย้งต่อหลักความเสมอภาคอย่างไร จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

สำหรับประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่าไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดได้ และมาตรา ๑๓ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่ว่า เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ ประกอบกับบทบัญญัติ

ในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ปัญหายาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงอันมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ เนื่องจากยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนและมวลมนุษยชาติ ทั้งการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความผิดต่อสากลหรือความผิดข้ามชาติที่ประเทศไทยในฐานะเป็นภาคีสมาชิกตามอนุสัญญากรุงเวียนนา ๑๙๘๘ มีพันธะต้องผูกพันตามอนุสัญญาดังกล่าวที่กำหนดมาตรการจำเป็นให้ภาคีสมาชิกริบทรัพย์ซึ่งได้ใช้หรือมีเจตนาจะใช้ในลักษณะใด ๆ ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้การลักลอบค้ายาเสพติดลดน้อยลงหรือหมดไปอันเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้พ้นจากภัยยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดอันเป็นประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อขจัดและตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ ทั้งมาตรการทางอาญาโดยดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดและมาตรการทางทรัพย์สินด้วยการริบทรัพย์สินในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษหรือไม่ ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม การริบทรัพย์สินตามบทบัญญัตินี้จึงเป็นการตัดกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของและให้ทรัพย์สินที่ริบนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด) ซึ่งเป็นมาตรการจำเป็นเพื่อตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติดและเพื่อให้การลักลอบค้ายาเสพติดลดน้อยลงหรือหมดไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้เจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่ต้องระมัดระวังหรือป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งลักษณะและผลของการริบทรัพย์สินเช่นว่านี้จึงเป็นมาตรการลงโทษพิเศษแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและถือเป็นโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๕) เมื่อการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง การที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะได้รับโทษดังกล่าวก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด อันเป็นการได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

(รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๓๕ ที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน) และการที่พระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติว่า ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และวรรคสี่บัญญัติว่า ในกรณีเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน แสดงให้เห็นว่าก่อนที่ศาลจะสั่งลงโทษให้ริบทรัพย์สินเช่นว่านั้น บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่อ้างตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีภาระหน้าที่พิสูจน์ว่าตนสุจริต ไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดโดยให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ทราบด้วยวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน และศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้เช่นว่านั้นศาลก็จะไม่ริบทรัพย์สินการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ จึงมิใช่การลงโทษโดยปราศจากการกระทำความผิด แต่เป็นการลงโทษทางอาญากรณีพิเศษอันเป็นมาตรการจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่ท้าย ที่บัญญัติมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่ให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี จึงต้องห้ามยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบได้อีก เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อให้มีโอกาสโต้แย้งคัดค้านแสดงว่าตนสุจริตแล้วแต่เจ้าของทรัพย์สินนั้น

มิได้เข้ามาในคดี หรือเข้ามาในคดีแล้วแต่ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าตนสุจริต จึงต้องถือว่าเจ้าของทรัพย์สินไม่ระมัดระวังหรือบกพร่องในการป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ส่วนประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ บทบัญญัตินี้ให้การรับรองว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับการคุ้มครองและขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น (รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน) เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ แล้วเห็นว่า แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินบางประการ แต่ก็เป็นการจำกัดการใช้สิทธิของบุคคลบางกลุ่มที่ใช้ทรัพย์สินกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งได้บัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินไว้อย่างเป็นขั้นตอน และมีมาตรการเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดมาตรการบังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ทันที แต่ใช้หลักการพิจารณาพยานหลักฐานด้วยเหตุอันควรสงสัย ซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลว่าสมควรริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

โดยกำหนดการพิจารณาพิสูจนให้เจ้าของทรัพย์สินด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาหรือคำสั่งรับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ซึ่งเป็นผลมาจากข้อสันนิษฐานของรัฐ ที่ว่า หากพนักงานอัยการสามารถนำสืบให้เข้าเงื่อนไขว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้ว จึงจะรับทรัพย์สิน และการที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจนให้เจ้าของทรัพย์สินนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินมีส่วนช่วยรัฐในการป้องกันการลักลอบ ค้ายาเสพติด โดยการระมัดระวังมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งถือเป็นมาตรการจำเป็น เพื่อให้มาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายและมาตรการดังกล่าว เหมาะสมกับมาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และไม่กระทบกระเทือน สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด เพราะหากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจนได้ว่า ตนสุจริตตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะได้รับทรัพย์สินนั้นคืน ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘

เมื่อข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้องโต้แย้งในคดีตามคำร้องนี้เป็นกรณีการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่บังคับ ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และถูกยกเลิกไปแล้วซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับขณะศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องนี้ โดยมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และทรัพย์สินโดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ซึ่งใช้บังคับขณะศาลพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้ด้วย

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ด้วย

นายเจริญ หัตถกรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ